

jedne jezične ili stilističke primjedbe koju nisam prije toga raspravio s jednim od dvojice stručnjaka, koji su cijeli moj prijevod, to jest onaj iz god. 1967, temeljito pregledali. Zato ni nakon ovih sugestija ne nalazim nešto što bi trebalo pretpostaviti prijevodu koji sam odabrao skupa sa stručnjacima. Isto to moram reći i o egzegetskim primjedbama: ni jedna mi nije bila nepoznata, ni jedna nije nova; o svakoj sam razmišljao i svaku sam prije toga zabacio. Nisam ni sada našao dovoljno razloga da bih koju od njih ponovno prihvatio, osim Hebr 12,24 i koji tiskarski ispravak.

6. Promjene, koje je »uredništvo« nove cjelokupne Biblije unijelo, izuzev dijalošku formu i jezičnu stranu, uncensene su bez moga znanja; ponekad je to, po mome mišljenju, bilo na štetu smisla (na pr., Mt 5,32 tako je promijenjen da je Krist postao laksantniji u pitanju razrješivosti ženidbe nego Mojsije ili bilo koja rabinska škola).

7. Cijela rasprava o. Raspudića dokazuje da nas dvojica u mnogim stvari-

ma imamo različite nazore o prevodjenju i da su prijevodili koje smo izradili dva različita prijevoda. Zato je o. Duda i rekao: »Ovaj drugi prijevod (god. 1967) razlikuje se od onoga prvoga (god. 1961) koliko onaj prvi od Zagodina.« Jasno je zašto je to tako: tisuće razlika u tekstu, potpuno drugi komentar (257 kucanih strana na arku), uvodi u pojedine knjige, naslovi, raspored gradiva, stvarno kazalo i ostalo razlikuju drugi prijevod od prvoga.

8. Zato bi bilo najbolje — i to bi mi bilo vrlo drago — da o. Raspudić izda svoj prijevod **točno** prema svome rukopisu koji je sačuvan u originalu kod mene, a u kopiji kod njega. U današnjem zanosu za Bibliju bilo bi mjesta za dva dobra prijevoda Novoga zavjeta. Tako bi bile očite sve razlike, a ujedno bi otpala mogućnost prigodne i jednostrane kritike u kojoj je glavna preokupacija obrana svoje »nepogrešivosti«, a ne traženje istine.

Ljudevit Rupčić

PRIMJEDBA O. RUFINA ŠILIĆA

Ja sam jedini uzrok (ili, ako hoćete, krivac), da uopće postoji ovaj problem auktorstva prijevoda Novoga Zavjeta iz 1961. Tu sam odgovornost primio na se odmah od prvoga dana. U tu svrhu, i samo u tu svrhu, stavio sam na naslovnu stranicu toga prijevoda riječi: »Za tisak priredio o. Fra Rufin šilić«. Premda u gornjim riječima o. Raspudića (s obzirom na auktorstvo prijevoda — op. uredništva) nema ni slova, koje bi trebalo ispravljati, želio bih, radi jasnoće i potpunosti, dodati ovih nekoliko sitnica:

1. Pokojni Tugomir Soldo nije mi nikada javio, štoviše ni natuknuo, da o. Raspudić stavlja bilo kakve uvjete za tiskanje svoga prijevoda. Da mi je

to kojem srećom javio, danas ovaj problem ne bi postojao, jer Hercegovачка Franjevačka Provincija nije tada imala ni najmanje mogućnosti za izdavanje Novoga Zavjeta.

2. Dajući u tisak Novi Zavjet 1961., ja sam se držao uvjeta, koje mi je o. Raspudić dao u svom pismu od 29. veljače 1960.: »Bilo kako bilo, opet Ti pišem i saobčavam slijedeće: 1. Ti i Ljudevit radite, što hoćete s prijevodom. Možete ga ispravljati, gdje god budete mislili, da je potrebno, možete i drugčije prevoditi, možete praviti note, stare križati ili brisati podpuno. 2. Uopće ne želim, da se moje ime ikako spominje. Podpišite Vi, vas dvojica ili nadite neko drugo rješenje Meni će

biti dosta, ako Vam moj prijevod bude koristio barem djelomično u Vašem trudu i nastojanjima. Ne znam, da li će išta od toga biti, ali sada barem znaš moje stanovište. Prije sam mislio drugčije, jer nisam uočavao podpuno situacije. 3. To je moje konačno stanovište. Nadam se, da ćeš se i Ti s time složiti...»

3. Uistinu, ja sam se i bio složio s gornjim prijedlogom o. Raspudića. Ali o. Rupčić nije se mogao složiti. Kad je trebalo ime prevodioca staviti na naslovnu stranicu, on je meni napisao (nalazio sam se tada u Glavatičevu, na liječenju): »Ja radim na svom vlastitom prijevodu i već sam neke knjige završio. Ne znam, zašto bih potpisivao prijevod, koji nije moj? Istina, ja sam tu unio mnogo, nekoliko tisuća, izmjena, ali ja pod taj prijevod ne bih nikada stavio samo svoje ime...«

4. A ja sam morao staviti ime čovjeka-prevodioca, koji će za prijevod snositi svu odgovornost. Ne samo da je Ordinarijat tražio ime prevodioca, prije nego je dao svoj »Imprimatur«, nego je i tiskara stavila neumljivi uvjet: Ili prevodilac mora staviti svoje potpuno ime i snositi svu odgovornost za prijevod, ili će slog biti rasturen na štetu naručioca. Takvi su valjda bili tadašnji tiskarski propisi!

5. U toj stisci ja sam iskoristio veliku ljubav o. Rupčića prema Bibliji. Postavio sam mu zahtjev: »Biraj: ili ćeš kršćanskom puku dati u ruke 20.000 primjeraka Novoga Zavjeta, ili ćeš čuvati svoj ponos i sa mnom skupa platiti grdne milijune kazne.« Ubrzo sam dobio od njega odgovor: »Ako

radi toga stavite moje ime, neću od toga u javnosti praviti pitanja. Kad treba, mogu biti neki patron. Ali znajte, da ja nikada ne bih stavio samo svoje ime pod taj prijevod, niti ću ga ikada nazvati svojim.«

6. Od tada je prošlo mnogo godina. O. Rupčić dovršio je svoj prijevod i izdao ga 1967. Mislim, da bi biblijskoj stvari učinio veliku uslugu, tko bi izdao i prijevod o. Raspudića u njegovoj originalnosti.

7. Moje je iskustvo, da su i o. Raspudić i o. Rupčić dobri stručnjaci; i jezični i biblijski. Svaki od njih svaku razliku u prijevodu može dokazivati i hebrejskim, i grčkim, i hrvatskim rječnikom i gramatikom, a i stilistikom; k tomu u stanju su za svaku pojedinost nabrojiti desetke najzvučnijih imena iz svjetske egzegetske literature.

8. Nakon svega svoga iskustva, ne mogu ne požaliti, što njih dvojica svako sada, zbog velike prostorne udaljenosti, nisu imali veće prilike da između sebe izmjenjuju mišljenja i obogaćuju se prednostima jedan drugoga. Njih su obojica sposobni stvoriti prijevod Novoga Zavjeta, koji bi bio i suvremen i izvanredno dobar. Obojica imaju svojstva velikih prevodilaca Novoga Zavjeta, iako im se »prevodilački ukusi« ponekad razilaze. To po sebi nije ništa čudno, kad od tisuće prijevoda Novoga Zavjeta nema nigdje dva jednaka.

9. U svakom slučaju, neobično mi je drago, da je ovaj problem osvijetljen.